

Codul de procedură civilă

actualizat octombrie 2025

Ediție coordonată și prefațată de
conf. univ. dr. Gheorghe-Liviu Zidaru

Editura C.H. Beck
București 2025

Cuprins

Prefață	V
Codul de procedură civilă – Legea nr. 134/2010	1
Index	315
Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (<i>extras</i>)	325
Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (<i>extras</i>)	328

Codul de procedură civilă – Legea nr. 134/2010, republicată¹⁾

(M.Of. nr. 247 din 10 aprilie 2015)

rectificată în M.Of. nr. 234 din 30 martie 2016

cu modificările și completările aduse prin:²⁾ **D.C.C. nr. 485/2015** (M.Of. nr. 539 din 20 iulie 2015); **D.C.C. nr. 839/2015** (M.Of. nr. 69 din 1 februarie 2016); **D.C.C. nr. 866/2015** (M.Of. nr. 69 din 1 februarie 2016); **D.C.C. nr. 895/2015** (M.Of. nr. 84 din 4 februarie 2016); **O.U.G. nr. 1/2016**³⁾ pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și a unor acte normative conexe (M.Of. nr. 85 din 4 februarie 2016),

¹⁾ Republicată în temeiul art. XIV din Legea nr. 138/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe, publicată în M.Of. nr. 753 din 16 octombrie 2014, dându-se textelor o nouă numerotare. Legea nr. 134/2010 a fost republicată anterior în M.Of. nr. 545 din 3 august 2012 și a fost ulterior modificată prin: **Legea nr. 206/2012** pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 44/2012 privind modificarea art. 81 din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru completarea unor acte normative conexe (M.Of. nr. 762 din 13 noiembrie 2012); **O.U.G. nr. 4/2013** privind modificarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe (M.Of. nr. 68 din 31 ianuarie 2013), aprobată cu modificări prin **Legea nr. 214/2013** pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2013 privind modificarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe (M.Of. nr. 388 din 28 iunie 2013); **Legea nr. 72/2013** privind măsurile pentru combaterea întârzierii în executarea obligațiilor de plată a unor sume de bani rezultând din contracte încheiate între profesioniști și între aceștia și autorități contractante (M.Of. nr. 182 din 2 aprilie 2013); **D.C.C. nr. 473/2013** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 659 alin. (3) din Codul de procedură civilă (M.Of. nr. 30 din 15 ianuarie 2014); **D.C.C. nr. 348/2014** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 650 alin. (1) și art. 713 alin. (1) din Codul de procedură civilă (M.Of. nr. 529 din 16 iulie 2014); **Legea nr. 138/2014** pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe (M.Of. nr. 753 din 16 octombrie 2014); **D.C.C. nr. 558/2014** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 142 alin. (1) teza întâi, art. 143 alin. (1) cu referire la sintagma „cu darea unei cauțiuni în cuantum de 1.000 lei” și ale art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă (M.Of. nr. 897 din 10 decembrie 2014).

²⁾ Deciziile Curții Constituționale menționate în istoric, dar care nu mai figurează în culegere au fost eliminate, deoarece dispozițiile la care se refereau au fost modificate în consecință prin acte normative subsecvente.

³⁾ Potrivit **O.U.G. nr. 1/2016**: „**Art. VI. (1) Începând cu data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, cererile de încuviințare a executării silite se soluționează de către instanțele judecătorești și cu procedura prevăzută de Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, astfel cum a fost modificată prin prezenta ordonanță de urgență. (2) Începând cu data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, executarea ipotecii mobiliare prin vânzarea bunului mobil ipotecat se poate face numai după încuviințarea executării potrivit art. 2.445 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, precum și cu cele aduse prin prezenta ordonanță de urgență, de către instanța judecătorească prevăzută la art. 1811 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu cele aduse prin prezenta ordonanță de urgență. Art. VII. Ori de câte ori printr-un act normativ se prevede învestirea cu formula executorie a titlurilor executorii și/sau încuviințarea executării de către executorul judecătoresc, acestea vor fi puse în executare după încuviințarea executării de către instanța judecătorească competentă potrivit legii, fără a fi necesară învestirea cu formula executorie.**”

aprobată cu modificări prin **Legea nr. 17/2017** (M.Of. nr. 196 din 21 martie 2017); **D.C.C. nr. 169/2016** (M.Of. nr. 353 din 9 mai 2016); **D.C.C. nr. 290/2018** (M.Of. nr. 638 din 23 iulie 2018); **Legea nr. 310/2018** pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (M.Of. nr. 1074 din 18 decembrie 2018); **D.C.C. nr. 874/2018** (M.Of. nr. 2 din 3 ianuarie 2019); **D.C.C. nr. 604/2020** (M.Of. nr. 976 din 22 octombrie 2020); **D.C.C. nr. 832/2021** (M.Of. nr. 430 din 3 mai 2022); **Legea nr. 140/2022¹⁾** privind unele măsuri de ocrotire pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale și modificarea și completarea unor acte normative (M.Of. nr. 500 din 20 mai 2022); **Legea nr. 173/2022** pentru adoptarea unor măsuri necesare punerii în aplicare a Protocolului nr. 16 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptat la Strasbourg la 2 octombrie 2013 și semnat de România la Strasbourg la 14 octombrie 2014 (M.Of. nr. 560 din 8 iunie 2022); **Legea nr. 192/2022** pentru completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M.Of. nr. 643 din 29 iunie 2022); **D.C.C. nr. 279/2022** (M.Of. nr. 676 din 6 iulie 2022); **Legea nr. 199/2022** pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M.Of. nr. 682 din 8 iulie 2022); **Legea nr. 336/2022** pentru modificarea alin. (1) al art. 651 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M.Of. nr. 1177 din 8 decembrie 2022); **Legea nr. 57/2023** pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M.Of. nr. 186 din 6 martie 2023); **Legea nr. 139/2024** pentru modificarea art. 331 alin. (1) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M.Of. nr. 448 din 15 mai 2024); **Legea nr. 214/2024** privind utilizarea semnăturii electronice, a mărcii temporale și prestarea serviciilor de încredere bazate pe acestea (M.Of. nr. 647 din 8 iulie 2024); **Legea nr. 57/2025** pentru modificarea art. 1.026 alin. (1) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M.Of. nr. 433 din 12 mai 2025)

Cuprins

Art.

Titlul preliminar. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă

și principiile fundamentale ale procesului civil.....	1-28
Capitolul I. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă	1-4
Capitolul II. Principiile fundamentale ale procesului civil.....	5-23
Capitolul III. Aplicarea legii de procedură civilă	24-28

¹⁾ Potrivit Legii nr. 140/2022: „**Art. 21.** (1) Judecarea cererilor având ca obiect punerea sub interdicție judecătorească aflate pe rolul instanțelor judecătorești la data intrării în vigoare a prezentei legi se reia, indiferent de stadiul procesual în care acestea se află, în condițiile și cu procedura stabilite de Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, și de Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare, astfel cum acestea au fost modificate și completate prin prezenta lege. (2) În cazul cererilor prevăzute la alin. (1) aflate în apel, hotărârile prin care acestea au fost soluționate în primă instanță se consideră desființate de plin drept, iar dosarele se transmit de îndată, din oficiu, pe cale administrativă, primei instanțe competente.

Art. 22. În cuprinsul actelor normative aplicabile la data intrării în vigoare a prezentei legi, referirile la măsura punerii sub interdicție judecătorească, respectiv la persoana pusă sub interdicție judecătorească se consideră a fi făcute la măsura consilierii judiciare sau a tutelei speciale, respectiv la persoana care beneficiază de consiliere judiciară sau de tutelă specială”.

Cartea I. Dispoziții generale	29-191
Titlul I. Acțiunea civilă	29-40
Titlul II. Participanții la procesul civil	41-93
Capitolul I. Judecătorul. Incompatibilitatea	41-54
Capitolul II. Părțile	55-91
Secțiunea 1. Folosința și exercițiul drepturilor procedurale	56-58
Secțiunea a 2-a. Persoanele care sunt împreună reclamante sau pârâte	59-60
Secțiunea a 3-a. Alte persoane care pot lua parte la judecată	61-79
§1. Intervenția voluntară	61-67
§2. Intervenția forțată	68-79
I. Chemarea în judecată a altei persoane	68-71
II. Chemarea în garanție	72-74
III. Arătarea titularului dreptului	75-77
IV. Introducerea forțată în cauză, din oficiu, a altor persoane	78-79
Secțiunea a 4-a. Reprezentarea părților în judecată	80-89
§1. Dispoziții generale	80-82
§2. Dispoziții speciale privind reprezentarea convențională	83-89
Secțiunea a 5-a. Asistența judiciară	90-91
Capitolul III. Participarea Ministerului Public în procesul civil	92-93
Titlul III. Competența instanțelor judecătorești	94-147
Capitolul I. Competența materială	94-106
Secțiunea 1. Competența după materie și valoare	94-97
Secțiunea a 2-a. Determinarea competenței după valoarea obiectului cererii introductive de instanță	98-106
Capitolul II. Competența teritorială	107-121
Capitolul III. Dispoziții speciale	122-128
Capitolul IV. Incidente procedurale privitoare la competența instanței	129-147
Secțiunea 1. Necompetența și conflictele de competență	129-137
Secțiunea a 2-a. Litispendența și conexitatea	138-139
Secțiunea a 3-a. Strămutarea proceselor. Delegarea instanței	140-147
Titlul IV. Actele de procedură	148-179
Capitolul I. Forma cererilor	148-152
Capitolul II. Citarea și comunicarea actelor de procedură	153-173
Capitolul III. Nulitatea actelor de procedură	174-179
Titlul V. Termenele procedurale	180-186
Titlul VI. Amenzi judiciare și despăgubiri	187-191
Cartea a II-a. Procedura contencioasă	192-526
Titlul I. Procedura în fața primei instanțe	192-455
Capitolul I. Sesiizarea instanței de judecată	192-210
Secțiunea 1. Dispoziții generale	192-193

Secțiunea a 2-a. Cererea de chemare în judecată	194-204
Secțiunea a 3-a. Întâmpinarea	205-208
Secțiunea a 4-a. Cererea reconvențională	209-210
Capitolul II. Judecata	211-405
Secțiunea 1. Dispoziții generale	211-236
Secțiunea a 2-a. Cercetarea procesului	237-388
Subsecțiunea 1. Dispoziții comune	237-244
Subsecțiunea a 2-a. Excepțiile procesuale	245-248
Subsecțiunea a 3-a. Probele	249-365
§1. Dispoziții generale	249-264
§2. Dovada cu înscrisuri	265-308
I. Dispoziții generale	265-268
II. Înscrisul autentic	269-271
III. Înscrisul sub semnătură privată	272-281
IV. Înscrisurile pe suport informatic	282-284
V. Duplicatale și copiile de pe înscrisurile autentice sau sub semnătură privată	285-287
VI. Înscrisurile recognitive sau reînnoitoare	288
VII. Regimul altor înscrisuri	289-291
VIII. Administrarea probei cu înscrisuri	292-300
IX. Verificarea înscrisurilor	301-308
§3. Proba cu martori	309-326
I. Admisibilitatea probei cu martori	309-310
II. Administrarea probei cu martori	311-326
§4. Prezumțiile	327-329
§5. Expertiza	330-340
§6. Mijloacele materiale de probă	341-344
§7. Cercetarea la fața locului	345-347
§8. Mărturisirea	348-358
I. Admisibilitatea probei	348-350
II. Interogatoriul	351-358
§9. Asigurarea probelor	359-365
Subsecțiunea a 4-a. Administrarea probelor de către avocați sau consilieri juridici	366-388
Secțiunea a 3-a. Dezbaterea în fond a procesului	389-394
Secțiunea a 4-a. Deliberarea și pronunțarea hotărârii	395-405
Capitolul III. Unele incidente procedurale	406-423
Secțiunea 1. Renunțarea la judecată	406-407
Secțiunea a 2-a. Renunțarea la dreptul pretins	408-410
Secțiunea a 3-a. Suspendarea procesului	411-415
Secțiunea a 4-a. Perimarea cererii	416-423
Capitolul IV. Hotărârile judecătorești	424-455
Secțiunea 1. Dispoziții generale	424-435
§1. Denumirea, întocmirea și comunicarea hotărârii	424-428
§2. Efectele hotărârii judecătorești	429-435

Secțiunea a 2-a. Hotărârile date în baza recunoașterii pretențiilor	436-437
Secțiunea a 3-a. Hotărârea prin care se încuviințează învoiala părților.....	438-441
Secțiunea a 4-a. Îndreptarea, lămurirea și completarea hotărârii	442-447
Secțiunea a 5-a. Executarea provizorie	448-450
Secțiunea a 6-a. Cheltuielile de judecată	451-455
Titlul II. Căile de atac	456-513
Capitolul I. Dispoziții generale	456-465
Capitolul II. Apelul	466-482
Capitolul III. Căile extraordinare de atac	483-513
Secțiunea 1. Recursul	483-502
Secțiunea a 2-a. Contestația în anulare	503-508
Secțiunea a 3-a. Revizuirea	509-513
Titlul III. Dispoziții privind asigurarea unei practici judiciare unitare	514-521
Capitolul I. Recursul în interesul legii	514-518
Capitolul II. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept	519-521
Titlul IV. Contestația privind tergiversarea procesului	522-526
Cartea a III-a. Procedura necontencioasă judiciară.....	527-540
Titlul I. Dispoziții generale.....	527-537
Titlul II. Dispoziții speciale	538-540
Cartea a IV-a. Despre arbitraj	541-621
Titlul I. Dispoziții generale	541-547
Titlul II. Convenția arbitrală	548-554
Titlul III. Tribunalul arbitral	555-570
Titlul IV. Procedura arbitrală	571-607
Capitolul I. Sesizarea tribunalului arbitral	571-574
Capitolul II. Judecata	575-594
Capitolul III. Cheltuielile arbitrale	595-600
Capitolul IV. Hotărârea arbitrală	601-607
Titlul V. Desființarea hotărârii arbitrale	608-613
Titlul VI. Executarea hotărârii arbitrale	614-615
Titlul VII. Arbitrajul instituționalizat	616-621
Cartea a V-a. Despre executarea silită	622-914
Titlul I. Dispoziții generale	622-726
Capitolul I. Scopul și obiectul executării silite	622-631
Capitolul II. Titlul executoriu	632-643

Capitolul III. Participanții la executarea silită	644-662
Capitolul IV. Efectuarea executării silite	663-705
Secțiunea 1. Sesizarea organului de executare	663-672
Secțiunea a 2-a. Efectuarea actelor de executare silită	673-686
Secțiunea a 3-a. Executarea împotriva moștenitorilor	687-689
Secțiunea a 4-a. Intervenția altor creditori	690-696
Secțiunea a 5-a. Perimarea executării silite	697-699
Secțiunea a 6-a. Amânarea, suspendarea și restrângerea executării	700-702
Secțiunea a 7-a. Încetarea executării silite	703-705
Capitolul V. Prescripția dreptului de a obține executarea silită	706-711
Capitolul VI. Contestația la executare	712-720
Capitolul VII. Depunerea cu afecțiuni speciale	721-722
Capitolul VIII. Întoarcerea executării	723-726
Titlul II. Urmărirea silită asupra bunurilor debitorului	727-887
Capitolul I. Urmărirea mobilară	727-812
Secțiunea 1. Bunurile mobile care nu se pot urmări	727-730
Secțiunea a 2-a. Procedura urmăririi mobiliare	731-780
§1. Sechestrarea bunurilor mobile	731-752
§2. Valorificarea bunurilor sechestrate	753-757
§3. Vânzarea la licitație publică	758-778
§4. Dispoziții speciale	779-780
Secțiunea a 3-a. Poprirea	781-794
Secțiunea a 4-a. Urmărirea fructelor și a veniturilor imobilelor	795-812
§1. Urmărirea silită a fructelor neculesse și a recoltelor prinse de rădăcini	795-799
§2. Urmărirea veniturilor generale ale imobilelor	800-812
Capitolul II. Urmărirea imobiliară	813-863
Secțiunea 1. Bunurile imobile care pot fi urmărite	813-818
Secțiunea a 2-a. Încuviințarea urmăririi imobiliare	819-826
Secțiunea a 3-a. Efectele urmăririi	827-828
Secțiunea a 4-a. Vânzarea la licitație publică	829-856
§1. Formalitățile premergătoare vânzării	829-834
§2. Scoaterea în vânzare a imobilului	835-841
§3. Licitația și adjudecarea imobilului	842-856
Secțiunea a 5-a. Efectele adjudecării	857-859
Secțiunea a 6-a. Dispoziții speciale	860-863
Capitolul III. Eliberarea și distribuirea sumelor realizate prin urmărirea silită	864-887
Secțiunea 1. Dispoziții generale	864-868
Secțiunea a 2-a. Distribuirea sumei rezultate din vânzarea bunurilor urmărite	869-878
Secțiunea a 3-a. Plata sumei rezultate din urmărirea silită	879-887

Titlul III. Executarea silită directă	888-914
Capitolul I. Dispoziții generale	888-892
Capitolul II. Predarea silită a bunurilor mobile	893-895
Capitolul III. Predarea silită a bunurilor imobile	896-902
Capitolul IV. Executarea silită a altor obligații de a face sau a obligațiilor de a nu face	903-914
Secțiunea 1. Dispoziții comune	903-909
Secțiunea a 2-a. Executarea hotărârilor judecătorești și a altor titluri executorii referitoare la minori	910-914
Cartea a VI-a. Proceduri speciale	915-1064
Titlul I. Procedura divorțului	915-935
Capitolul I. Dispoziții comune	915-928
Capitolul II. Divorțul remediu	929-933
Secțiunea 1. Divorțul prin acordul soților	929-932
Secțiunea a 2-a. Divorțul din motive de sănătate	933
Capitolul III. Divorțul din culpa soților	934-935
Titlul II. Procedura instituirii consilierii judiciare sau a tutelei speciale.	
Încuviințarea mandatului de ocrotire	936-943*
Capitolul I. Procedura instituirii consilierii judiciare sau a tutelei speciale	936-943
Capitolul II. Încuviințarea mandatului de ocrotire	943-943*
Titlul III. Procedura de declarare a morții	944-951
Titlul IV. Măsuri asigurătorii și provizorii	952-979
Capitolul I. Sechestrul asigurător	952-969
Secțiunea 1. Dispoziții generale	952-959
Secțiunea a 2-a. Dispoziții speciale privind sechestrul asigurător al navelor civile	960-969
Capitolul II. Poprirea asigurătorie	970-971
Capitolul III. Sechestrul judiciar	972-977
Capitolul IV. Măsuri provizorii în materia drepturilor de proprietate intelectuală	978-979
Titlul V. Procedura partajului judiciar	980-996
Titlul VI. Procedura ordonanței președințiale	997-1002
Titlul VII. Cererile posesorii	1003-1005
Titlul VIII. Procedura ofertei de plată și consemnațiunii	1006-1013
Titlul IX. Procedura ordonanței de plată	1014-1025
Titlul X. Procedura cu privire la cererile de valoare redusă	1026-1033
Titlul XI. Evacuarea din imobilele folosite sau ocupate fără drept	1034-1049
Capitolul I. Dispoziții generale	1034-1039
Capitolul II. Procedura de evacuare	1040-1045
Capitolul III. Dispoziții speciale	1046-1049

Titlul XII. Procedura privitoare la înscrierea drepturilor dobândite în temeiul uzucapiunii	1050-1053
Titlul XIII. Procedura refacerii înscrisurilor și hotărârilor dispărute	1054-1056
Titlul XIV. Cauțiunea judiciară	1057-1064
Cartea a VII-a. Procesul civil internațional	1065-1133
Titlul I. Competența internațională a instanțelor române.....	1066-1082
Capitolul I. Dispoziții generale	1066-1078
Capitolul II. Dispoziții speciale de competență internațională a instanțelor române	1079-1082
Titlul II. Legea aplicabilă în procesul civil internațional	1083-1093
Capitolul I. Capacitatea și drepturile părților în proces.....	1083-1087
Capitolul II. Legea aplicabilă în materie procedurală	1088-1093
Titlul III. Eficacitatea hotărârilor străine	1094-1110
Capitolul I. Recunoașterea hotărârilor străine	1095-1102
Capitolul II. Executarea hotărârilor străine	1103-1110
Titlul IV. Arbitrajul internațional și efectele hotărârilor arbitrate străine.....	1111-1133
Capitolul I. Procesul arbitral internațional	1111-1123
Capitolul II. Efectele hotărârilor arbitrale străine	1124-1133
Dispoziții finale	1134

Titlul preliminar. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă și principiile fundamentale ale procesului civil

Capitolul I. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă

Art. 1. Obiectul și scopul Codului de procedură civilă. (1) Codul de procedură civilă, denumit în continuare *codul*, stabilește regulile de competență și de judecare a cauzelor civile, precum și cele de executare a hotărârilor instanțelor și a altor titluri executorii, în scopul îndeplinirii justiției în materie civilă.

(2) În îndeplinirea justiției, instanțele judecătorești îndeplinesc un serviciu de interes public, asigurând respectarea ordinii de drept, a libertăților fundamentale, a drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și persoanelor juridice, aplicarea legii și garantarea supremației acesteia.

Art. 2. Aplicabilitatea generală a Codului de procedură civilă. (1) Dispozițiile prezentului cod constituie procedura de drept comun în materie civilă.

(2) De asemenea, dispozițiile prezentului cod se aplică și în alte materii, în măsura în care legile care le reglementează nu cuprind dispoziții contrare.

Art. 3. Aplicarea priorității a tratatelor internaționale privitoare la drepturile omului. (1) În materiile reglementate de prezentul cod, dispozițiile privind drepturile și libertățile persoanelor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Constituția, Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și prezentul cod, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care prezentul cod conține dispoziții mai favorabile.

Art. 4. Aplicarea priorității a dreptului Uniunii Europene. În materiile reglementate de prezentul cod, normele obligatorii ale dreptului Uniunii Europene se aplică în mod prioritar, indiferent de calitatea sau de statutul părților.

Capitolul II. Principiile fundamentale ale procesului civil

Art. 5. Îndatoriri privind primirea și soluționarea cererilor. (1) Judecătorii au îndatorirea să primească și să soluționeze orice cerere de competența instanțelor judecătorești, potrivit legii.

(2) Niciun judecător nu poate refuza să judece pe motiv că legea nu prevede, este neclară sau incompletă.

(3) În cazul în care o pricină nu poate fi soluționată nici în baza legii, nici a uzanțelor, iar în lipsa acestora din urmă, nici în baza dispozițiilor legale privitoare la situații asemănătoare,

ea va trebui judecată în baza principiilor generale ale dreptului, având în vedere toate circumstanțele acesteia și ținând seama de cerințele echității.

(4) Este interzis judecătorului să stabilească dispoziții general obligatorii prin hotărârile pe care le pronunță în cauzele ce îi sunt supuse judecării.

Art. 6. Dreptul la un proces echitabil, în termen optim și previzibil. (1) Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în termen optim și previzibil, de către o instanță independentă, imparțială și stabilită de lege. În acest scop, instanța este datoră să dispună toate măsurile permise de lege și să asigure desfășurarea cu **celeritate** a judecării.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător și în faza executării silite.

Art. 7. Legalitatea. (1) Procesul civil se desfășoară în conformitate cu dispozițiile legii.

(2) Judecătorul are îndatorirea de a asigura respectarea dispozițiilor legii privind realizarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părților din proces.

Art. 8. Egalitatea. În procesul civil părților le este garantată exercitarea drepturilor procesuale, în mod egal și fără discriminări.

Art. 9. Dreptul de dispoziție al părților. (1) Procesul civil poate fi pornit la cererea celui interesat sau, în cazurile anume prevăzute de lege, la cererea altei persoane, organizații ori a unei autorități sau instituții publice ori de interes public.

(2) Obiectul și limitele procesului sunt stabilite prin cererile și apărările părților.

(3) În condițiile legii, partea poate, după caz, renunța la judecarea cererii de chemare în judecată sau la însuși dreptul pretins, poate recunoaște pretențiile părții adverse, se poate învoi cu aceasta pentru a pune capăt, în tot sau în parte, procesului, poate renunța la exercitarea căilor de atac ori la executarea unei hotărâri. De asemenea, partea poate dispune de drepturile sale în orice alt mod permis de lege.

Art. 10. Obligațiile părților în desfășurarea procesului. (1) Părțile au obligația să îndeplinească actele de procedură în condițiile, ordinea și termenele stabilite de lege sau de judecător, să-și probeze pretențiile și apărările, să contribuie la desfășurarea fără întârziere a procesului, urmărind, tot astfel, finalizarea acestuia.

(2) Dacă o parte deține un mijloc de probă, judecătorul poate, la cererea celeilalte părți sau din oficiu, să dispună înfățișarea acestuia, sub sancțiunea plății unei amenzi judiciare.

Art. 11. Obligațiile terților în desfășurarea procesului. Orice persoană este obligată, în condițiile legii, să sprijine realizarea justiției. Cel care, fără motiv legitim, se sustrage de la îndeplinirea acestei obligații poate fi constrâns să o execute sub sancțiunea plății unei amenzi judiciare și, dacă este cazul, a unor daune-interese.

Art. 12. Buna-credință. (1) Drepturile procesuale trebuie exercitate cu bună-credință, potrivit scopului în vederea căruia au fost recunoscute de lege și fără a se încălca drepturile procesuale ale altei părți.

(2) Partea care își exercită drepturile procesuale în mod abuziv răspunde pentru prejudiciile materiale și morale cauzate. Ea va putea fi obligată, potrivit legii, și la plata unei amenzi judiciare.

(3) De asemenea, partea care nu își îndeplinește cu bună-credință obligațiile procesuale răspunde potrivit alin. (2).

Art. 13. Dreptul la apărare. (1) Dreptul la apărare este garantat.

(2)¹⁾ Părțile au dreptul, în tot cursul procesului, de a fi reprezentate sau, după caz, asistate în condițiile legii.

(3) Părților li se asigură posibilitatea de a participa la toate fazele de desfășurare a procesului. Ele pot să ia cunoștință de cuprinsul dosarului, să propună probe, să își facă apărări, să își prezinte susținerile în scris și oral și să exercite căile legale de atac, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege.

(4) Instanța poate dispune înfățișarea în persoană a părților, chiar atunci când acestea sunt reprezentate.

Constituționalitate: Prin **D.C.C. nr. 485/2015** (M.Of. nr. 539 din 20 iulie 2015), Curtea Constituțională a decis că: „Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Curtea de Apel Timișoara – Secția contencios administrativ și fiscal, din oficiu, și, respectiv, de Unitatea Administrativ-Teritorială Comuna Moșnița Nouă, prin primar, în dosarele nr. 5.367/30/2013 și nr. 6.964/30/2013, de Unitatea Administrativ-Teritorială Comuna Moșnița Nouă în dosarele nr. 5.370/30/2013 și nr. 5.387/30/2013 ale Curții de Apel Timișoara – Secția contencios administrativ și fiscal și, respectiv, de Curtea de Apel Timișoara - Secția contencios administrativ și fiscal, din oficiu, în dosarul acestei instanțe nr. 11.801/30/2013 și constată că dispozițiile art. 13 alin. (2) teza a doua, ale art. 84 alin. (2), precum și ale art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă, cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs de către persoanele juridice prin avocat sau consilier juridic, sunt neconstituționale”.

Art. 14. Contradictorialitatea. (1) Instanța nu poate hotărî asupra unei cereri decât după citarea sau înfățișarea părților, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Părțile trebuie să își facă cunoscute reciproc și în timp util, direct sau prin intermediul instanței, după caz, motivele de fapt și de drept pe care își întemeiază pretențiile și apărările, precum și mijloacele de probă de care înțeleg să se folosească, astfel încât fiecare dintre ele să își poată organiza apărarea.

(3) Părțile au obligația de a expune situația de fapt la care se referă pretențiile și apărările lor în mod corect și complet, fără a denatura sau omite faptele care le sunt cunoscute. Părțile au obligația de a expune un punct de vedere propriu față de afirmațiile părții adverse cu privire la împrejurări de fapt relevante în cauză.

(4) Părțile au dreptul de a discuta și argumenta orice chestiune de fapt sau de drept invocată în cursul procesului de către orice participant la proces, inclusiv de către instanță din oficiu.

(5) Instanța este obligată, în orice proces, să supună discuției părților toate cererile, excepțiile și împrejurările de fapt sau de drept invocate.

(6) Instanța își va întemeia hotărârea numai pe motive de fapt și de drept, pe explicații sau pe mijloace de probă care au fost supuse, în prealabil, dezbaterii contradictorii.

Art. 15. Oralitatea. Procesele se dezbate oral, cu excepția cazului în care legea dispune altfel sau când părțile solicită expres instanței ca judecata să se facă numai pe baza actelor depuse la dosar.

¹⁾ Alin. (1) al art. 13 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 1 din Legea nr. 310/2018.

Art. 16. Nemijlocirea. Probele se administrează de către instanța care judecă procesul, cu excepția cazurilor în care legea stabilește altfel.

Art. 17. Publicitatea. Ședințele de judecată sunt publice, în afară de cazurile prevăzute de lege.

Art. 18. Limba desfășurării procesului. (1) Procesul civil se desfășoară în limba română.

(2) Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii.

(3) Cetățenii străini și apatrizii care nu înțeleg sau nu vorbesc limba română au dreptul de a lua cunoștință de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanță și de a pune concluzii, prin traducător autorizat, dacă legea nu prevede altfel.

(4) Cererile și actele procedurale se întocmesc numai în limba română.

Art. 19. Continuitatea. Judecătorul învestit cu soluționarea cauzei nu poate fi înlocuit pe durata procesului decât pentru motive temeinice, în condițiile legii.

Interpretare: Prin **Decizia nr. 52/2023** (M.Of. nr. 930 din 16 octombrie 2023), ICCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Pitești - Secția I civilă în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile și, în consecință, a stabilit că: „*În interpretarea dispozițiilor art. 488 alin. (1) pct. 2 din Codul de procedură civilă, prin raportare la cele ale art. 19 și 214 din același cod, în cadrul motivului de recurs prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 2 din Codul de procedură civilă nu pot fi analizate criticile privind legalitatea măsurii de schimbare a compunerii completului de judecată în apel dispuse printr-o hotărâre a colegiului de conducere al instanței, legalitatea acestei hotărâri putând fi analizată în condițiile Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare*”.

Art. 20. Respectarea principiilor fundamentale. Judecătorul are îndatorirea să asigure respectarea și să respecte el însuși principiile fundamentale ale procesului civil, sub sancțiunile prevăzute de lege.

Art. 21. Încercarea de împăcare a părților. (1) Judecătorul va recomanda părților soluționarea amiabilă a litigiului prin mediere, potrivit legii speciale.

(2) În tot cursul procesului, judecătorul va încerca împăcarea părților, dându-le îndrumările necesare, potrivit legii.

Notă: A se vedea **Legea nr. 192/2006**, astfel cum a fost modificată prin **Legea nr. 154/2019**. A se vedea și **O.U.G. nr. 4/2013**.

Art. 22. Rolul judecătorului în aflarea adevărului. (1) Judecătorul soluționează litigiul conform regulilor de drept care îi sunt aplicabile.

(2) Judecătorul are îndatorirea să stăruie, prin toate mijloacele legale, pentru a preveni orice greșeală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale. În acest scop, cu privire la situația de fapt și motivarea în drept pe care părțile le invocă, judecătorul este în drept să le ceară să prezinte explicații, oral sau în scris, să pună în dezbatere acestora orice împrejurări de fapt sau de drept, chiar dacă nu sunt menționate în

cerere sau în întâmpinare, să dispună administrarea probelor pe care le consideră necesare, precum și alte măsuri prevăzute de lege, chiar dacă părțile se împotrivesc.

(3) Judecătorul poate dispune introducerea în cauză a altor persoane, în condițiile legii. Persoanele astfel introduse în cauză vor avea posibilitatea, după caz, de a renunța la judecată sau la dreptul pretins, de a achiesa la pretențiile reclamantului ori de a pune capăt procesului printr-o tranzacție.

(4) Judecătorul dă sau restabilește calificarea juridică a actelor și faptelor deduse judecării, chiar dacă părțile le-au dat o altă denumire. În acest caz judecătorul este obligat să pună în discuția părților calificarea juridică exactă.

(5) Cu toate acestea, judecătorul nu poate schimba denumirea sau temeiul juridic în cazul în care părțile, în virtutea unui acord expres privind drepturi de care, potrivit legii, pot dispune, au stabilit calificarea juridică și motivele de drept asupra cărora au înțeles să limiteze dezbaterile, dacă astfel nu se încalcă drepturile sau interesele legitime ale altora.

(6) Judecătorul trebuie să se pronunțe asupra a tot ceea ce s-a cerut, fără însă a depăși limitele investiției, în afară de cazurile în care legea ar dispune altfel.

(7) Ori de câte ori legea îi rezervă judecătorului puterea de apreciere sau îi cere să țină seama de toate circumstanțele cauzei, judecătorul va ține seama, între altele, de principiile generale ale dreptului, de cerințele echității și de buna-credință.

Art. 23. Respectul cuvenit justiției. (1) Cei prezenți la ședința de judecată sunt datori să manifeste respectul cuvenit față de instanță și să nu tulbure buna desfășurare a ședinței de judecată.

(2) Președintele veghează ca ordinea și solemnitatea ședinței să fie respectate, putând lua în acest scop orice măsură prevăzută de lege.

Capitolul III. Aplicarea legii de procedură civilă

Art. 24. Legea aplicabilă proceselor noi. Dispozițiile legii noi de procedură se aplică numai proceselor și executărilor silite începute după intrarea acesteia în vigoare.

Dispoziții tranzitorii: Potrivit Legii nr. 76/2012: „**Art. 3.** (1) Dispozițiile Codului de procedură civilă se aplică numai proceselor și executărilor silite începute după intrarea acestuia în vigoare. (2) Procesele începute prin cereri depuse, în condițiile legii, la poștă, unități militare sau locuri de deținere înainte de data intrării în vigoare a Codului de procedură civilă rămân supuse legii vechi, chiar dacă sunt înregistrate la instanță după această dată”.

Art. 25. Legea aplicabilă proceselor în curs. (1) Procesele în curs de judecată, precum și executările silite începute sub legea veche rămân supuse acelei legi.

(2) Procesele în curs de judecată la data schimbării competenței instanțelor legal investite vor continua să fie judecate de acele instanțe, potrivit legii sub care au început. În caz de trimitere spre rejudecare, dispozițiile legale privitoare la competență, în vigoare la data când a început procesul, rămân aplicabile.

(3) În cazul în care instanța investită este desființată, dosarele se vor trimite din oficiu instanței competente potrivit legii noi. Dispozițiile alin. (1) rămân aplicabile.

Art. 26. Legea aplicabilă mijloacelor de probă. (1) Legea care guvernează condițiile de admisibilitate și puterea doveditoare a probelor preconstituite și a prezumțiilor legale este cea în vigoare la data producerii ori, după caz, a săvârșirii faptelor juridice care fac obiectul probațiunii.

(2) Administrarea probelor se face potrivit legii în vigoare la data administrării lor.

Art. 27. Legea aplicabilă hotărârilor. Hotărârile rămân supuse căilor de atac, motivelor și termenelor prevăzute de legea sub care a început procesul.

Interpretare: Prin **Decizia nr. 52/2018** (M.Of. nr. 609 din 17 iulie 2018), ICCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a admis sesizările conexe formulate de C.A. București – Secția a IV-a civilă, Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I civilă și C.A. București – Secția a V-a civilă, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, a stabilit că: „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 27 din Codul de procedură civilă, cu referire la art. 147 alin. (4) din Constituția României, efectele Deciziei Curții Constituționale nr. 369 din 30 mai 2017 se produc cu privire la hotărârile judecătorești pronunțate după publicarea acesteia în Monitorul Oficial al României, în litigiile evaluabile în bani de până la 1.000.000 lei inclusiv, pornite ulterior publicării deciziei (20 iulie 2017)”.

Constituționalitate: Prin **D.C.C. nr. 874/2018** (M.Of. nr. 2 din 3 ianuarie 2019), Curtea Constituțională, cu majoritate de voturi, a decis: „1. A admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că prevederile art. 27 din Codul de procedură civilă, în interpretarea dată prin Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, sunt neconstituționale.

(...)

În motivarea soluției de admitere pronunțate, Curtea a reținut că dispozițiile art. 27 din Codul de procedură civilă, în interpretarea dată prin Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, conduc la prelungirea, în timp, a efectelor unei norme constatate neconstituționale, prin Decizia nr. 369 din 30 mai 2017, ceea ce încalcă dispozițiile art. 147 alin. (4) din Constituție, ce consacră efectul imediat și general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale, coroborate cu cele ale art. 16 alin. (1) și art. 21 alin. (1) și (2) privind accesul liber la justiție, precum și ale art. 126 alin. (3) referitoare la competența Înaltei Curți de Casație și Justiție. De asemenea, Curtea a reținut că această interpretare este contrară și jurisprudenței Curții Constituționale referitoare la efectele de ordin constituțional ale deciziilor sale prin care constată neconstituționalitatea unei norme legale, efecte care sunt de imediată aplicare asupra cauzelor pendinte.

Decizia este definitivă și general obligatorie și se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și instanțelor de judecată care au sesizat Curtea Constituțională, respectiv Curții de Apel Alba Iulia – Secția a II-a civilă, Curții de Apel Brașov – Secția civilă, Curții de Apel Craiova – Secția a II-a civilă, Curții de Apel Timișoara – Secția I civilă, Curții de Apel București – Secția a VI-a civilă, precum și Curții de Apel Oradea – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal”.

Art. 28. Teritorialitatea legii de procedură. (1) Dispozițiile legii de procedură se aplică tuturor proceselor care se judecă de către instanțele române, sub rezerva unor dispoziții legale contrare.

(2) În cazul raporturilor procesuale cu element de extraneitate, determinarea legii de procedură aplicabile se face potrivit normelor cuprinse în cartea a VII-a.

Cartea I. Dispoziții generale

Titlul I. Acțiunea civilă

Art. 29. Noțiune. *Acțiunea civilă* este ansamblul mijloacelor procesuale prevăzute de lege pentru protecția dreptului subiectiv pretins de către una dintre părți sau a unei alte situații juridice, precum și pentru asigurarea apărării părților în proces.

Art. 30. Cereri în justiție. (1) Oricine are o pretenție împotriva unei alte persoane ori urmărește soluționarea în justiție a unei situații juridice are dreptul să facă o cerere înaintea instanței competente.

(2) Cererile în justiție sunt principale, accesorii, adiționale și incidentale.

(3) Cererea principală este cererea introductivă de instanță. Ea poate cuprinde atât capete de cerere principale, cât și capete de cerere accesorii.

(4) Cererile accesorii sunt acele cereri a căror soluționare depinde de soluția dată unui capăt de cerere principal.

(5) Constituie cerere adițională acea cerere prin care o parte modifică pretențiile sale anterioare.

(6) Cererile incidente sunt cele formulate în cadrul unui proces aflat în curs de desfășurare.

Art. 31. Apărări. Apărățile formulate în justiție pot fi de fond sau procedurale.

Art. 32. Condiții de exercitare a acțiunii civile. (1) Orice cerere poate fi formulată și susținută numai dacă autorul acesteia:

- are capacitate procesuală, în condițiile legii;
- are calitate procesuală;
- formulează o pretenție;
- justifică un interes.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică, în mod corespunzător, și în cazul apărărilor.

Recurs în interesul legii: Prin **Decizia nr. 2/2016** (M.Of. nr. 263 din 7 aprilie 2016), ICCJ – Completul RIL a admis recursul în interesul legii declarat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava și a stabilit că: „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 279 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 – Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pentru acțiunile privind reconstituirea vechimii în muncă, anterioare intrării în vigoare a Codului de procedură civilă actual/același text de lege cu referire la art. 32 alin. (1) lit. b) și art. 36 din Codul de procedură civilă, pentru acțiunile în reconstituirea vechimii în muncă, introduse de la momentul intrării în vigoare a actualului Cod de procedură civilă și în continuare; art. 111 din Codul de procedură civilă din 1865 pentru acțiunile privind constatarea încadrării activității desfășurate în grupele I și a II-a de muncă introduse sub imperiul acestei reglementări/art. 35 cu referire la art. 32 alin. (1) lit. b) și art. 36 din Codul de procedură civilă, pentru același tip de acțiuni, formulate după intrarea în vigoare a codului actual, în toate ipotezele, atunci când angajatorul nu mai există din punct de vedere juridic (lichidat, radiat),